

Wintermaand

meer ovver

2002 nr 15

MEDDO

**Historisch interessante gegevens over de buurtschap Meddo.
Periodieke uitgave in opdracht en onder redactie van de werkgroep
'Meddo's Verleden'.**

INHOUD

1. **Het goed 'Grevinck of Alefs' in Meddo** *door G.H.Luiting*
2. **Uit de meer recente geschiedenis** *door Riek Beskers*
3. **Van de redactie: Oproep:**
4. **Meddo's Oud Nieuws**

HET GOED 'GREVINCK OF ALEFS' IN MEDDO in Meddo bekend onder de namen Aolsman en Esseman

door G.H. Luiting

In een door mij geschreven artikel over de havezate en de familie Buurse merkte ik op, dat er in die familie circa 1485 twee lijnen ontstonden, respectievelijk Johanna van Buurse en haar broer Johan van Buurse. De eerste lijn, Johanna van Buurse gehuwd met Adriaan van Eerde (en nazaten), volgde op als eigenaar van de havezate Buurse; de tweede lijn, Johan van Buurse (en nazaten), volgde op als leenman van Buurses tiende en tevens als eigenaar van het goed Grevinck. Bij dit goed Grevinck blijkt het te gaan om het goed, dat later Alefs heet, liggende in het zogenaamde rot van Walvaart (in 1988 huisnummer 99).

Voor het eerst komt deze verwijzing in het Rechterlijk archief der Heerlijkheid

Bredevoort voor in 1691; in een akte van 16 februari van dat jaar is er sprake van het “erve ende goet Grevinck alias Alefs goet in den kerspel Wenterswijk buijrschap Meddehoe geleegeen.” Veel later (in 1812) is er in een akte in het Notarieel archief van Groenlo sprake van een afgedeelde deel van ‘t goed Grevink, bekend onder de naam van de Aalfes plaats, een afgedeelde deel van ‘t goed Grevink, bekend met de naam van de Goossens plaats of Goossen en een afgedeelde deel van ‘t goed Grevink, bekend met de naam van Essen of Essenplaats. Op de hier veronderstelde deling van ‘t goed Grevink kom ik nog nader terug. Ik behandel hier nu verder het goed Grevinck en de latere splitsing in Alefs en Essenplaats.

In een getuigenverklaring in 1544 betreffende een “drieffwech” “van dat erff ind guet Esselinck” kom ik tegen “die olde Jan Grevinck wall 80 jair olt”; deze zal dus circa 1464 zijn geboren. Direct aansluitende gegevens zijn er echter niet.

In een register van schatting uit 1551 vind ik dan het goed vermeld als “Grevinck Buurse huesman”; in een ander register (vermoedelijk uit 1573) staat bovendien weer een voornaam vermeld, te weten Johan Grevinck.

Eigenaar in deze periode is een kleinzoon van de al eerder genoemde Johan van Buurse, namelijk Jurrien van Buurse, die achtereenvolgens is getrouwd met ene juffer Christina en met joffer Alidt Sterk.

Jurrien van Buurse en zijn vrouw Christina lenen in 1559 van Albert Dienberch en zijn vrouw Fenne een bedrag van 131 enckele jochum dalers en 69 andere gude enckele silveren dalers. Daarvoor beloven zij jaarlijks op Meidach (= 1 mei) binnen Winterswijk aan Albert te betalen en te leveren 6 dalers en 8 molder gudes claren roegen uit “oir erff ind gudt Grevinck”.

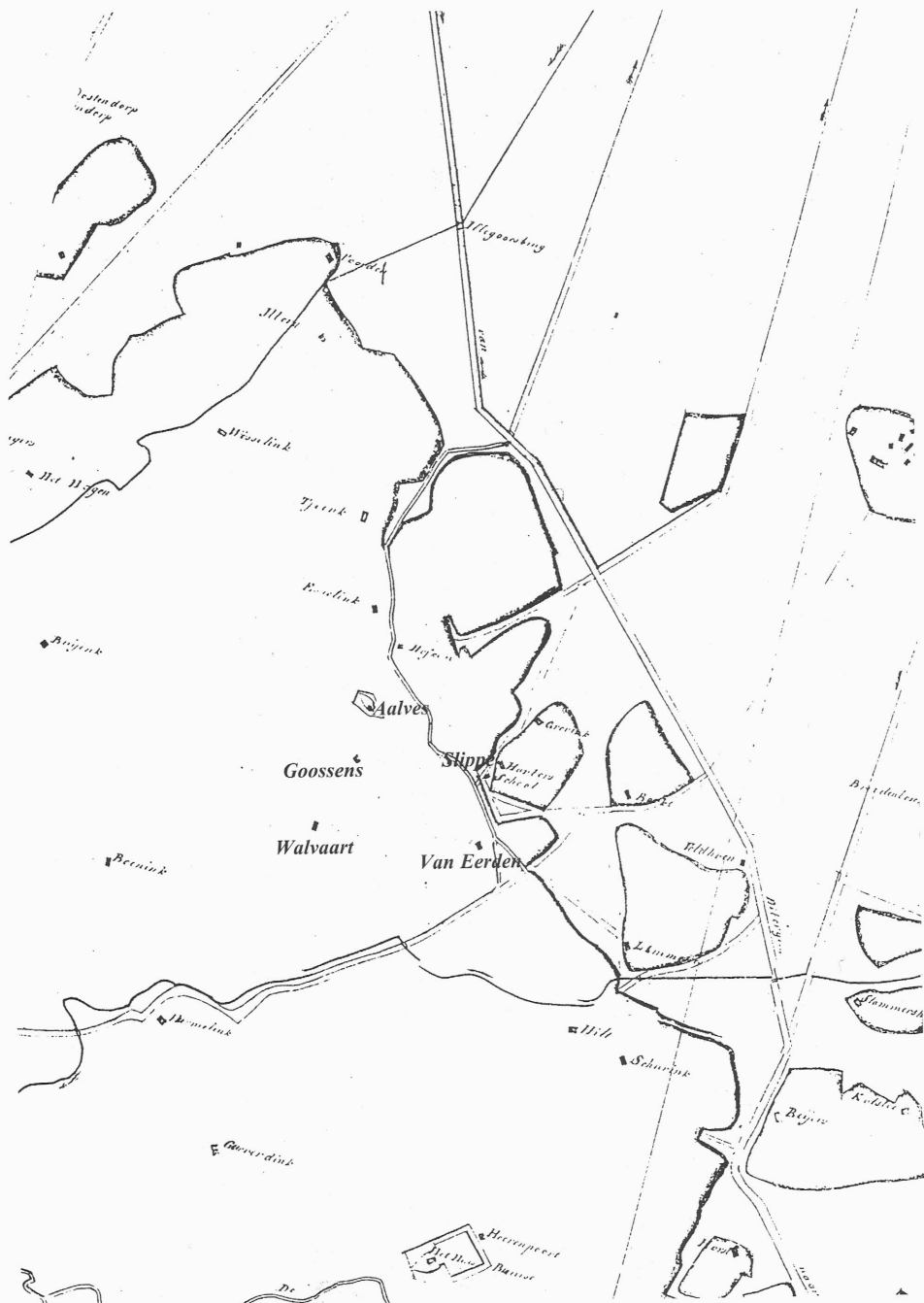
In 1571 schijnt het met deze jaarlijkse betalingen aan Dienberch niet naar wens te lopen; Fenne Dienberch (haar man Albert zal intussen zijn overleden) heeft dan beslag laten leggen op “die pechte und erfgrunt des erf und gudes Grevinck”, omdat er meerdere jaren geen rente meer is betaald.

Een paar weken tevoren heeft Jurrien van Buurse, nu getrouwd met joffer Alidt Sterk, echter al 800 silveren dalers geleend van Hinrick Buisfelt en diens vrouw Dercxken, waarvoor hij jaarlijks op Sunt Martins dach (= 11 november) uit het “erff und guide Grevinck mit olden und nhien toebehoer” moet betalen 48 gude uprechte silveren dalers”. Deze lening zal ongetwijfeld hebben moeten dienen om de lening van Dienberch af te kunnen lossen. Van verdere akties van Fenne Dienberch lezen we dan ook niets meer.

De eigendom van het goed Grevinck gaat van Jurrien van Buurse over op zijn dochter Alheidt van Buurse, gehuwd met Thomas Middeldorp.

Dit echtpaar verkoopt het goed in 1602 aan Gerrit Wyginck en diens huisvrouw Aelken. Het gaat bij deze verkoop om het “erfe und goet Grevinck, mit huijs und hoff, und twie bijliggende end daerthoe behoerende cavensteden, die eine Buerser Hagen, die andere de lijftucht, daer Goissens Evert op verstorven is, mit derselver

Deel van de overzichtskaart uit 1850 van de Markeverdeling, waarbij veel boerderijnamen herkenbaar zijn.

Deel van de kaart uit 1850 van de Markeverdeling. Te zien is hoe dicht Aalves en Essenhuis bij elkaar liggen. De gracht is veel groter geweest (zie aanvulling op kaart); mogelijk heeft Essenhuis ook gedeeltelijk binnen die gracht gelegen; tot 1990 zijn vóór en opzij van Essenhuis de restanten hiervan in de vorm van brede sloten nog zichtbaar; ca. 15 jaar voor de ruilverkaveling, bij het graven van nieuwe waterwegen in Meddo, kwamen nog oude houten putten tevoorschijn, welke weer zijn ondergewerkt; bij de ruilverkaveling is alles verdwenen

① = “Essenhuis”

② = “Viskeri-jje”

olden und nijen toebehoer und gerechticheid”. De ligging wordt aangegeven als “mit einer sijdt ant guet Haeffken, mit der ander sijdt ande Walfaerdts gelegen, mit einen ende anden Snippe, mit den anderen ende ant Hasenfelt schietende”. De hier genoemde ligging tussen Haeffken en Walfaerdts is duidelijk conform de huidige situering van Alefs c.a. Gelijktijdig worden nog verkocht twee tienden, “ider van 9 schepell spilkorn, so uth Sijbinck und Gerverdinck jarlicks up dach Blasy (= 3 februari) in gemelte goede Grievinck verschijnen”. De eigendom van Grevinck berust nu dus bij de familie Wyginck; tot dit erve Grevinck behoren blijkbaar de cavesteden Hagen (rot Lammerdink, in 1988 huisnummer 63) en Goossens (rot Walvaart, in 1988 huisnummer 101), welk laatste plaatsje als zogenaamde “lijftucht” (= plaatsje, waarvan ouder of ouders op hun oude dag het vruchtgebruik hadden) dienst deed.

Van de bewoners van de hoeve worden wij in 1615 weer iets gewaar. De bewoners zijn dan Aleffs Thonijs de oude en Aleffs Thonijs de jonge, vader en zoon dus. Zij verpanden aan Herbert ten Bueckenfelde en diens vrouw Geertken in verband met een lening van 28 dalers het Voormaetken “inden erve und goede Grevinck inden kerspel Wenterswick buerschap Meddehoe gehoerich, und aldaer voor de Boeink mate gelegen”; tot de aflossing van de lening toe kunnen pandhouders het Voormaetken hooien en beweiden, maar zij moeten wel ieder jaar aan de pandverkopers één daalder uitkeren. De pandverkopers stellen de Steenkamp “opt Hasenfelt gelegen” tot onderpand.

In 1626 dragen Aleffs Thonijs (de jonge) en zijn vrouw Jenneken aan hun zoon Herman Grevinck en diens vrouw Aelken over “haer alinge geseij, mestrecht sampt recht und gerechticheit, als hij en sijn huysvrouw in und opten erve und guede Grievinck” hebben, “sampt alle huijsmans raeckheit totten huysse gehorich, mit alle levendige have und beesten”. Van de verkoop worden uitgezonderd twee koeien, een varken en enig huisraad, terwijl Aleffs Thonijs en diens vrouw voorts hun leven lang mogen blijven gebruiken “het Hagenstuck und den Huysacker,

voort den Beytell”, waarvan zij dan wel de derde garve aan de eigenaar verschuldigd zijn. Zoon Herman belooft de schulden van zijn vader te zullen betalen, te weten “an Herman Loijckinck als schatboerer van verstane contributie 56 daler, anden voogt Moselage oick van contributie und schattung 33 caroli gulden, anden heere drost verstaen dienstgelt 30 daler, aen Henrick ten Spoell oick van anegegeven schattongs 20 daler und an sijne landtfrouw weduwe Wygincks 150 daler”.

Herman Grevinck en zijn vrouw Aelken lenen in 1631 van Johan Decherinck en diens vrouw Fenne 51 dalers; daarvoor krijgen Johan en zijn vrouw het jaarlijks gewas van een stuk land van ongeveer anderhalf schepel in Grevinck, “mit eenen ende ande Swarte Bree, mitten anderen ende ande Horst schietende”.

In 1642 stellen Alephs Thonis en Herman Grievinck (vader en zoon dus) zich borg voor de betaling van 75 rijksdaalders, waarover Engelbert Grievinck met de drost van Bredevoort heeft geaccordeerd; een en ander hield verband met door Engelbert “geperpetrieerde” (= bedreven) feiten; de borgen beloven het bedrag over 2 maanden te betalen. Engelbert Grievinck zal volgens mij de zoon zijn van Herman

Voorgevel van boerderij Alefs; foto gemaakt in 1981.

Vanaf 1981 bewoond door de familie W. Westhof. En de familie Alefs verhuisde met hun bedrijf naar boerderij “Klein Oostendarp” in Meddo.

Geduld in uwer godsvruchtige Geboden

DE ZIELEN VAN ZALIGER:

HENRICUS JOANNES ANTONIUS ALVES,

na het ontvangen der III. Sacramenten,
te **MEDDEHO** overleden DEN 7 OCTOBER 1872.
in den ouderdom van 43 jaren,

EN

HERMANUS JOANNES ALVES,

geleefde Echtgenoot van

JOANNA HENRICA REINDINA EBBERINK,

na het ontvangen der III. Sacramenten,
te **MEDDEHO** overleden den 1 Januarij 1873,
in den ouderdom van ruim 45 jaren.

Zijt bereid! want in de ure, waarin gij het niet ver-
moedt, zal de Zoon des menschen komen.

Luc. XII, 49.

Wij moeten eens van alles scheiden; houdt u daarom
aan Jesus in leven en dood; geeft u geheel over aan de
getrouwheid van Hem, die u alleen kan helpen, wanneer
alles u verlaat.

Mat. v. Chm.

Mijne kinderen! vrees! God, onderhoudt zijne geboden
en eert uwe moeder.

EccL. XII, 13. Prov. XXIII, 22.

Bid! voor de rust uuner zielen; want het is een heil-
lige en heilzame gebede voor de overledenen te bidden.

Mat. v. Chm.

Gebod.

Wij bidden U, o Heer! ontferm U over de zielen Uwer
dienaren **Henricus en Joannes**, en schenk hun, die Gij van
de banden der sterfelijkheid ontdook licht, het erfdeel der
euwige zaligheid, door Jesus Christus uwen Zoon, onzen
Heer. Amen.

ZIJ RUSTEN IN VREDE!

Een van de oudst bekende bidprentjes uit Meddo. Dit prentje roept een paar vragen op: a. Waarom wordt de naam zo geschreven? (mogelijk nog bekendheid met de oude naam?) b. het begrafenisboek van Meddo begint pas in 1889; zijn deze mensen mogelijk in Winterswijk begraven?

Grievinck, maar volledige zekerheid daarover verschaffen de stukken niet. In 1644 kopen Engelbert Alefs of Grievinck en zijn vrouw Wijchmoet van Gerhard van Brunckhorst, voogd te Winterswijk, en zijn vrouw juffer Caspar Catharina Hetterscheij voor 350 dalers het erf of stedeken Nijenhuijs of Vuijlendijck in Meddo. In het kohier van de verponding in 1650 vind ik Engbert (Engelbert) inderdaad op het goed Grevinck, dat dan toebehoort aan Govert Wiginck. Het goed heeft een gaerden van 2 spint geseij, aen bouwland 9 molder geseij (geeft die derde garve) en 2 voeder hoeygewas veltgrunt; aan de eigenaar is nog een pachtvarken verschuldigd. Voorts geeft het goed "aen Jan ther Woert voor thende 25 stuivers, aen het hujs Bredevoort 3 dalers hoffholtsgelt, 1 schepel richthaver, een vastelavonts hoen ende ½ schepel rogge miscoorn". Het door Engbert aangekochte goed Nijenhuijs of Vuijlendijck wordt in 1650 bewoond door Hendrick then Nieuwenhuijs en het verpondingsregister geeft inderdaad Engbert Alofs als eigenaar aan. Eveneens in het verpondingsregister duikt in 1650 voor het eerst in Meddo een "kathe" Grevinck op, die dan blijkt toe te behoren aan de eigenaren van de havezate Buurse en die wordt bewoond door Herman Grevinck. Deze kathe

ca.1920

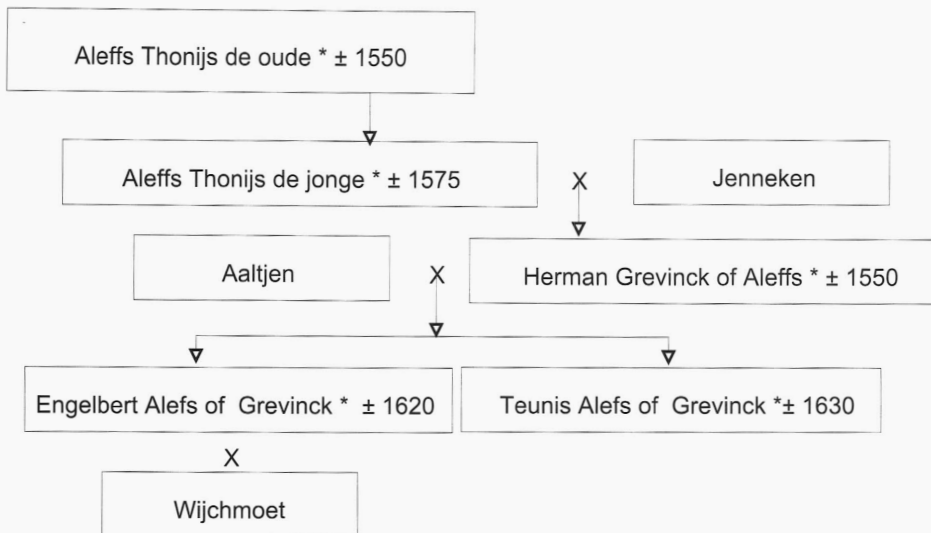
v.l.n.r. zittend: Joh. H. Alefs; Aleida H. Huitink (Aols Leide)

v.l.n.r. staand: Joannes, Gradus (vader van Willem), Maria en Elisabeth

Grevinck ligt in het rot van Thieenk (in 1988 huisnummer 166). Op deze kathe Grevinck ga ik hier niet verder in.

In het verpondingsregister van 1688 komen naast elkaar voor Allefs Harmen, Allefs Engberdt en Aleffs Tonnis; de eerste betaalt 2 gulden 14 stuivers, de beide anderen elk 6 gulden 13 stuivers verponding. De eerste twee zijn in mijn veronderstelling vader en zoon; in Tonnis zie ik een -jongere- broer van Engberdt, die in 1650 nog niet in het verpondingsregister voorkwam omdat hij toen nog minderjarig zal zijn geweest. Niet duidelijk is of Engeberdt en Tonnis in 1688 beiden nog op Alefs wonen, of dat er inmiddels reeds daadwerkelijk een splitsing in twee bedrijven heeft plaats gevonden. Wel is duidelijk dat de vader Allefs Harmen in 1688 op zijn oude dag op de zogenaamde lijftucht woont, te weten het plaatsje Goossens. Dit was al zo in 1675; Aleffs Hermen verklaarde in dat jaar wegens achterstandige pacht schuldig te zijn aan Josina Elderinck, weduwe Wiginck, 159 gulden hollants en 15 stuivers, waarvoor hij aan deze weduwe cedeerde “all sijn tegenwoordigh koorngewass en mestrecht, voorts haeff ende vehe ende wat sunsten noch voor geriet goet ofte gerackheit opt Goessenshuis van sijnentwegen voorhanden”.

Mijn hiervoor weergegeven veronderstelling ten aanzien van de bewoning van Grevinck van circa 1550 af ziet er dus globaal als volgt uit:

*uit ca. 1947: voor het huis van Aleffs
v.l.n.r. staand: Gerard, Agnes, Annie, Marietje en Willem Aleffs
zittend: vader Hendrik Klein Severt en Moeder Stien Klein
Severt-Stapelbroek (weduwe van Aleffs); tussen hen in staand hun zoon
Hugo.*

*1987 het zilveren huwelijksjubileum van Willem Alefs en Maria Langenbrink;
staand v.l.n.r.: Anita, Erwin, Martin en Irma
zittend v.l.n.r.: Stien Klein Severt-Stapelbroek, Willem, Maria en Hendrik Klein Severt.*

Van Teunis kom ik in de doopboeken de doop van vier kinderen tegen in resp. 1659, 1664, 1670 en 1671 onder de namen Aelofs, Aloffs, Aelves en Grevinck; kinderen van Engelbert trof ik in de doopboeken niet aan. Wel kom ik Engelbert tegen als getuige bij de doop van enkele kinderen van Teunis, wat er eens te meer voor pleit, dat Teunis en Engelbert broers waren. Overigens vond ik in 1674 nog een huwelijk van Tonnes Grevinck als zoon van Hermen Grevinck, met Alken Eelverdinck uit 't Woold. De -mij onbekende- eerste vrouw van Teunis zal zijn overleden en Teunis zal in 1674 opnieuw getrouwd zijn. Twee kinderen van Teunis zijn voor mijn verhaal van belang, namelijk Esken of Esse Alefs (geboren in 1659) en Hendrik Alefs (geboren in 1671). Bij hen zal het begin liggen van de splitsing van Grevinck in Grevinck-Alefs en Grevinck-Essen, waarbij Esken Alefs het erve Essen en Hendrik Alefs het erve Alefs in gebruik heeft.

Esse Alefs trouwt in 1683 met Enneken Grotenhuis, waarna er van 1684 tot en met 1706 tien kinderen van dit echtpaar worden gedoopt; Enneken Grotenhuis overlijdt in 1707 en Esse Alefs in 1718. Zij worden op erve Essen opgevolgd door de oudste zoon Geert Alefs (geboren in 1687), die in 1719 trouwt met Jenneken Eijsink uit Vreden; na het overlijden van Geert in 1733 hertrouwt Jenneken Eijsink met Engbert Esseling uit Swol (geboren ± 1704). Het is deze laatste die wij in de kohieren van de inning van de Liberale Gift in 1748 tegenkomen als Engbert Aleffs Escken met zijn vrouw Jenneken; kinderen staan niet vermeld en nadien zal

het erve Essen dan ook op een andere tak van de familie overgaan.

Op Alefs zit intussen Hendrik Alefs, de jongere broer van Esse, die in 1719 trouwt met de 25 jaar jongere Henders Oosterholt uit Swol. In de kohieren van de inning van de Liberale Gift in 1748 staan zij te boek als Hendrik Aleffs en vrouw Henders met hun zoons Teunis (dan 26 jaar) en Hendrik (dan 22 jaar) en dochter Jennetjen (dan 24 jaar).

De oudste zoon -Teunis- volgt op erve Alefs zijn vader op, de jongste zoon -Hendrik- komt op erve Essen te wonen.

Ik keer nu even terug naar de eigenaren van Grevinck c.q. Alefs, de familie Wyginck. In 1675 kwamen wij als eigenaresse al tegen Josina Elderinck, weduwe van Jan Wyginck. Zij heeft een dochter Gertruit Wyginck, getrouwd met Joan Christoffer Haen; in verband met een transactie van deze laatsten verbindt Josina Elderinck in 1691 haar “erve ende goet Grevinck alias Alefs goet.”

In 1788 vind ik in het Rechterlijk archief der Heerlijkheid Bredevoort ingeschreven een acte betreffende magescheid (= boedelscheiding) tussen Ernst Willem Albach en ehevrouw Catharina Dorothea de Meuse enerzijds en Maria Elisabeth Albach anderzijds, broer en zus. Het is geen eenvoudige scheiding, want het betreft meerdere nalatenschappen, te weten van hun ouders Jan Peter Albach en Christina van Wijdenbruck, van hun grootouders van moeders kant Matthias Wilhelm van Wijdenbruck en Agnies Mechteld Haan, van hun nicht Clara Josina Schnur, van hun oom Johan Philip van Wijdenbruck en van hun broer Albrecht Wolfgang Albach. Ernst Willem Albach krijgt hierbij toebedeeld het goed Grevinck “so door Teunis en Henrik Alefs word gebouwt” (dus de erven Alefs en Essenhuis), het plaatsjen Goossens en een derde part van het plaatsjen Hagen in Meddo; deze eigendommen zullen ongetwijfeld via grootmoeder Haan in de boedelscheiding zijn gekomen.

In 1803 geeft Ernst Willem Albach een schuldbekentenis af van 1400 guldens aan Jan Harmen Kortemans en diens vrouw Engele Oostendarp, onder verband van het erve Grevinck, dat dan wordt bebouwd door Jan Alissen, waarmee Jan Alefs zal worden bedoeld (zie hieronder).

De pachters Teunis Alefs (op Alefs) en Hendrik Alefs (op Essenhuis) trouwen in resp. 1751 en 1767 twee zusters, namelijk Aaltje Keuntjes of Verwoold en Willemken Keuntjes of Verwoold. Teunis wordt later als pachter opgevolgd door zijn zoon Jan Alefs, geboren in 1755 en in 1785 gehuwd met Janna Geertruid Vos. Hendrik wordt als pachter opgevolgd door zijn dochter Henrica Alefs (geboren in 1768) en haar man Jan Willem Mensink; na het overlijden van de laatste in 1817 hertrouwt Henrica in 1818 met Jan Derk Simmelink.

In 1812 vindt -na het overlijden van de eigenaar Ernst Willem Albach- een boedelscheiding plaats, waarbij een afgedeelde deel van 't goed Grevinck, bekend onder de naam van de Aalfes plaats, geschat op 6100 francs, wordt toegedeeld aan zijn zoon Jan Philip van Albach, een afgedeelde deel van 't goed Grevinck, bekend met de naam van de Goossens plaats of Goossen, geschat op 3734 francs, aan zijn zoon Bernardus

± 1920

op het land aan het ploegen Joh. A. Schurink (Esseman)

Melchior Antonius van Albach, en een afgedeeld deel van 't goed Grevink, bekend met de naam van Essen of Essen plaats, geschat op 4968 francs, aan zijn dochter Anna Maria van Albach, gehuwd met Garrit Willem Garstenveldt.

Het erve Essen wordt daarna in 1815 door Anna Maria van Albach en haar man voor 2300 gulden verkocht aan Albert Seevink, landbouwer in Meddo. Deze Albert Seevink gaat vervolgens in 1821 een ruil aan met zijn zuster Johanna Seevink, waarbij de laatste het erve Essenhuis verkrijgt, geschat op 2050 gulden en gevende een jaarlijks revenu van 102 gulden 50 cent, en de eerste Johanna's onafgedeeld aandeel in erve de Hoeve verkrijgt, geschat op 800 gulden met een toegift in geld ad 1250 gulden. Johanna Seevink trouwt in 1822 met Harmanus ter Hamme; de bruidegom brengt in dit huwelijk aan zijn klederen en lijfscieraden en de bruid haar klederen en lijfscieraden plus het erve en goed Essenhuis of Grevink-Essen en bovendien nog contant 765,50. Op dat moment zijn nog steeds pachters van Essenhuis Hendrika Alefs (weduwe van Jan Willem Mensink) en haar tweede man Jan Derk Simmelink.

In 1836 verkopen vervolgens Harmanus ten Ham en Johanna Sevink voor 1850 gulden aan Gerrit Jan Balink hun plaatsje Grevinkessen of Essenhuis, bestaande in een bouwmanswoning, schuurtje en verdere getimmertens, voorts bouw-, gaarde-, groen-, weide- en heidegronden, inslagen, plaggenvreedten met het gewas van opgaand hout, sectie A nrs.1062, 1063, 2221, 2227, 2228, 2373 t/m 2375, 2383, 2385, 2386, 2389, 2390, 2396, 2397, 2399, 2401, 2478, 2479, 2531, 2536,

Voorgevel van boerderij Essenhuis, in 1985 afgebroken en vervangen door een nieuwe woning.

Zijgevel van het Essenhuis met de oude put; moeder Rika, Marietje ter Bogt en de kinderen v.l.n.r. Lucie, André, Ria en Marga in de kinderwagen.

2547, 2551, 2553, 2555, 2556, 2559, 2564 t/m 2567, groot in zijn geheel ongeveer 8 bunders, met expresselijke uitzondering van het daarbij behorende veen en mestregt of regt van uitbouwing, welk een en ander verkopers voor zich behouden.

In 1837 zit het gezin van Hendrika Alefs niet meer op Essenhuis; in dat jaar tref ik namelijk in een notariële acte Johannes Antonius Aalves en huisvrouw Anna Maria Schreven als landbouwers op Essenhuis aan. Deze Johannes Antonius Aalves is een (in 1802 geboren) zoon van Jan Alefs en Janna Geertruid Vos, die wij eerder al op het erve Alefs tegenkwamen.

Over Essenhuis kom ik daarna in de notariële archieven nog maar één aantekening tegen, namelijk de mededeling in 1873 dat dan Gerrit Hendrik Schurink als landbouwer op Essenhuis woont. Deze Gerrit Hendrik Schurink was in 1858 getrouwd met Johanna Gesiena Alefs (geboren in 1838), dochter van Johannes Antonius Alefs en Anna Maria Schreven.

Terug nu naar het erve Alefs; dit erve wordt in 1822 door Jan Philip van Albach voor 2810 gulden verkocht aan Johan Hindrik Bennekamp, koopman te Stadlohn; het erve wordt omschreven als bestaande in een bouwmanswoning, schoppe, oven en put, getekend nr.357 V, voorts in ongeveer 3 bunder 80 roeden 93 ellen 98 palmen bouwland en ongeveer 3 bunder 52 roeden 17 ellen 81 palmen gaarden- grond en weiland en nog ongeveer 2 bunder 48 roeden 66 ellen woeste grond en enig opgaand hout. Op dat moment is de al eerder genoemde Jan Alefs (weduw- naar van Janna Geertruid Vos, welke laatste in 1812 is overleden) pachter op Alefs.

In 1824 trouwt zijn zoon Willem Aalves (geboren in 1789) met Johanna Geertruid Schreven; de bruidegom brengt ten huwelijk aan de inboedel, gezaaij, mest en mestregt en vee en bouwgereedschappen op 't erve Alofs voorhanden en zijn klederen en lijfscieraden, geschat op 50 gulden, terwijl de bruid aanbrengt hare klederen en lijfscieraden, beddegoed en linnen, geschat op 250 gulden. De jongere broer van Willem Aalves, Johannes Antonius Aalves, trouwt later met een zuster van Johanna Geertruid, namelijk Anna Maria Schreven; dit echtpaar wordt -zoals wij al zagen- bewoner van Essenhuis.

Harmanus Johannes Alefs, de in 1827 geboren zoon van Willem Aalves, weet in 1862 de bouwplaats Aalves voor 4500 gulden te kopen; de bouwplaats bestaat dan uit boerenhuis, schoppe en verdere getimmertens, bouw-, gaarde-, heide-, weide-, groen-, veen- en houtgronden, sectie A nrs.737 t/m 739, 742, 2376 t/m 2380, 2382, 2387, 2388, 2391 t/m 2395, 2398, 2400, 2302 t/m 2407, 2543, 2548, 2549, 2552, 2554, 2557, 2558, 2563, 2573, 2574, 3841, 3845, 4099, 4105, 4108 en sectie H nr.1725, samen groot 20 bunder 84 roeden 24 ellen. Verkopers zijn vrouwe Joseph Bünnekamp, geboren Clotilde Diepenbrock uit Cleve, Theodor Bernard Kemper te Munster en Francisca Kemper met haar man Gerhard Sontag, koopman te Borken. Als vorige eigenaar kwamen wij in 1822 Johan Hindrik Bennekamp uit Stadlohn tegen. Het ligt voor de hand te veronderstellen dat het bij "Bennekamp" en "Bünnekamp" om dezelfde familienaam gaat.

Uit 1959

v.l.n.r. staand: vader Gerard Schurink, Roos Menting, Marietje ter Bogt, moeder Rika Schurink, Mina Scharenborg (zr. van Gerard), en de kinderen v.l.n.r. Marga, Frans, André, Ria, Marcel en Lucie Schurink.

Na het overlijden van Harmanus Johannes Alefs op 1 januari 1873 wordt door zijn weduwe Johanna Hendrika Reindina Ebberink voor zich en als moeder en voogdes over haar minderjarige kinderen overgegaan tot inventarisatie van de boedel, die blijkt te bestaan uit roerende goederen ad *f* 2.074,35, contanten ad *f* 50.-, vorderingen ad *f* 800.-, een schuld ad *f* 10.- en het onroerend goed de bouwplaats Aalves. Nog in hetzelfde jaar 1873 hertrouwt Johanna Hendrika Reindina Ebberink met Jan Derk Knippers.

In 1894 vindt scheiding plaats van de goederengemeenschap die tussen Johanna Hendrika Reindina Ebberink en haar eerste man heeft bestaan. Het gaat hierbij om de bouwplaats Alefs en de inboedel, levende have, landbouwgereedschappen, provisie en vruchten te velde, alles tezamen waard *f* 8.000.-. Aan één van de kinderen, Johannes Hendricus Alefs wordt toegedeeld de blote eigendom of de eigendom belast met vruchtgebruik t.b.v. Jan Derk Knippers en zijn vrouw, der vaste en roerende goederen, geschat op $\frac{3}{5}^{\circ}$ deel van de volle eigendom, dus *f* 4.800.-, terwijl aan Jan Derk Knippers en zijn vrouw wordt toegedeeld het vruchtgebruik des vaste en roerende goederen, geschat op $\frac{2}{5}^{\circ}$ deel van de volle eigendom, dus *f* 3.200.-; met de andere kindern wordt een en ander verrekend.

Johannes Hendricus Alefs is getrouwd met Aleida Hendrika Huitink; in 1894 laten zij testamenten opmaken, waarbij zij elkaar tot enige erfgenaam benoemen; Johannes Hendricus Alefs is in 1929 overleden.

Bronnen:

Rechterlijk archief van de Heerlijkheid Bredevoort, inv.nrs. 36, 46, 50, 64, 103, 388, 399, 404, 431, 448, 453, 470 en 476 (Rijksarchief in Gelderland te Arnhem).

Fürstlich Salm-Salmsches Archiv (te Anholt), Bestand Bredevoort, inv.nrs.10.1 en 10.3.

Archief van Staten van Kwartier Zutphen: Kohieren der verponding (1650), inv.nr.304 en Register der verponding (1688), inv.nr.316 (Rijksarchief in Gelderland te Arnhem).

Kohieren van de inning van de Liberale Gift (1748), inv.nr.155 (Streekarchivariaat Oost-Gelderland te Aalten).

Notarieel Archief Groenlo, inv.nrs.793 en 796 (Rijksarchief in Gelderland te Arnhem).

Notarieel archief Winterswijk, inv.nrs.1626, 1627, 1638, 1639, 1640, 4954, 5008 en 5036 (Rijksarchief in Gelderland te Arnhem).

Trouwfoto van Gerard en Rika Schurink. De bruidegom was erg muzikaal (getrouwd met "de muziek") hetgeen blijkt uit deze foto

UIT DE MEER RECENTE GESCHIEDENIS

Tuberculose

In een artikel van W. Wilterdink in de Nwe. Winterswijkse Courant uit 1992 vertelt hij, n.a.v. aantekeningen uit een soldatendagboek, over de ziekte die in het begin van de vorige eeuw ontzettend veel slachtoffers heeft gemaakt nl. de tuberculose, t.b.c. of de “tering” zoals ze in de volksmond wordt genoemd. Deze ziekte heeft in veel gemeenten zeer veel slachtoffers gemaakt, vaak meerdere personen uit één gezin. De ziekte is dan landelijk al berucht, en in 1910 wordt ook in Winterswijk de Vereniging tot bestrijding der Tuberculose opgericht. Zij stelt zich vooral ten doel om voorlichting te geven over hygiëne in het algemeen en het belang van frisse en lichte slaapkamers in het bijzonder. Al snel beschikt men over een zgn. lig-tentje waarin een patiënt kan kuren, d.w.z. liggend zijn/haar kuurtijd (soms zelfs jaren achtereen) doorbrengt en zo ruimschoots beschikt over de noodzakelijke frisse lucht, de dan vrijwel enige remedie tegen de tering. (zie foto)

Ook in Meddo komt deze ziekte voor en zijn er sterfgevallen. In de gezinnen Schurink en Alefs met name vallen ook binnen een betrekkelijk korte periode een aantal slachtoffers. Aanvankelijk meent men dat dit te maken heeft met het water in de gracht, dat vervuild zou zijn. Dat echter ook vaak het vee besmet is en daarmee de mensen besmet en omgekeerd, is vanzelfsprekend. Niet voor niets is een veearts, dr. Lammers voorzitter van de Winterswijkse Vereniging tot bestrijding der Tuberculose!

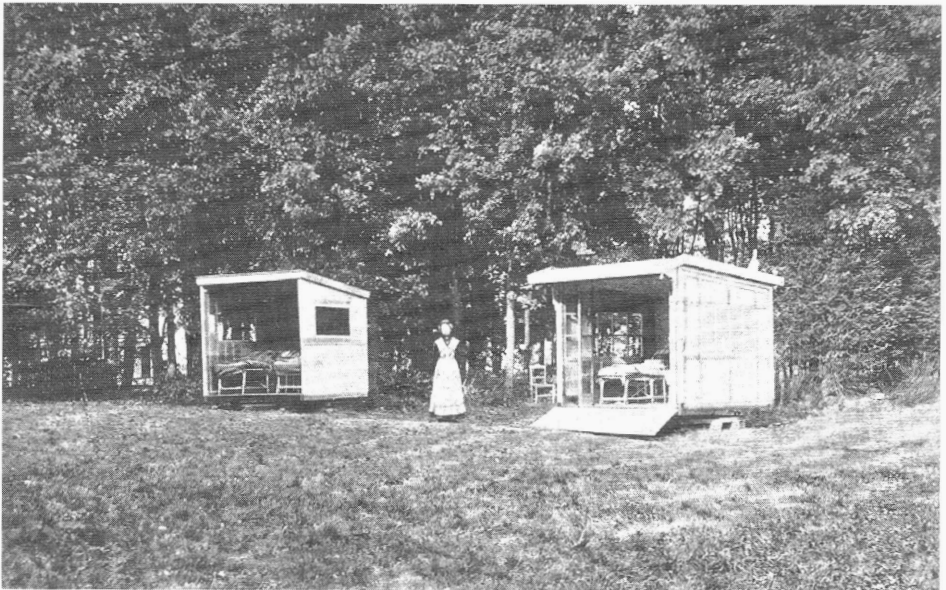
Wanneer men echter denkt aan de ongeschreven wet van de “naoberplicht” is het vrij begrijpelijk dat er in een kleine gemeenschap zoveel slachtoffers vallen. Deze plicht gaat uit van hulp in geval van ziekte bij de bureu. De tuberculose is een zeer besmettelijke ziekte. Wanneer een tuberculosepatiënt door zijn/haar buurvrouw geholpen wordt bij het wassen, bed verschonen of anderszins, ligt het voor de hand dat besmetting een gevolg is. Door deze dienst aan de bureu hebben velen dus eigenlijk hun eigen doodvonnis getekend. Zo kan het gebeuren dat in zo’n betrekkelijk kleine gemeenschap kort na elkaar meerdere mensen overlijden. Zo ook in het gezin Alefs waar 3 mensen sterven, t.w. Gerard (vader van Willem), Marie en Liesbeth, in het gezin Schurink de moeder, zoon Johan en dochter Marietje. Ook bij andere gezinnen uit dezelfde omgeving, dus uit de “naober-schop” vallen meerdere leden ten offer aan de t.b.c., waaronder bij de familie Wanders op “Walvaart” vader Bernhard en dochter Bertha en bij Zieverink op “Goossensman” de vader, dochter Trees en zoon Herman.

De Winterswijkse Vereniging tot bestrijding van de Tuberculose beschikt inmiddels over meerdere lig-tentjes, welke dan, behalve aan het Gasthuis en de

Wijkverpleging, ook worden uitgeleend aan particulieren. Inderdaad hebben deze ligkuren ook vaak genezing gebracht aan tuberculoselijders, waarvan gelukkig meerdere voorbeelden bekend zijn. Omdat het huisje draaibaar is en één open zijde heeft, hoeft een patiënt geen last van de wind te hebben en voldoet het geheel op deze manier aan de belangrijkste eis, nl. frisse lucht. In Meddo staan in diezelfde omgeving meermalen deze tentjes, zoals bij het gezin Wanders op “Walvaart” en bij Zieverink op “Goossensman”.

Dat kinderen bepaalde -ook moeilijke- situaties snel accepteren en zich niet steeds bewust zijn van het verdriet, dat deze ziekte in veel gezinnen meebrengt, moge duidelijk zijn uit het volgende: Bij het gezin Schurink op “Esseman” staat ook zo’n draaibaar huisje waarin de moeder moet kuren. Het is inmiddels een bekend verschijnsel en zo blijkt het “lig-huisje” voor de kinderen leuk “speelgoed” te worden..... Wanneer moeder Schurink ’s middags haar huisje verlaat om te gaan eten, staat dat dus even leeg. Omdat er wieltjes onder zijn aangebracht en het geheel dus gemakkelijk draaibaar is, wordt het door de kinderen in de middag-pauze dan ook dankbaar gebruikt om er mee rond te dollen.....

*De lig-huisjes voor t.b.c.-patiënten
Foto: Willem Pelletier, Winterswijk.*

Op den 22 juni 1894 is het huwelijk voltrokken tusschen:

Johannes Hendrikus Alefs
 geboren te Winterswijk den 8 April 1868
 zoon van Harmanus Johannes Alefs
 en van Johanna Hendrica Reindina Ebberink
 (overleden 9 februari 1929)

en

Aleida Hendrica Huitink
 geboren te Eibergen den 28 October 1867
 dochter van Gerhardus Johannes Huitink
 en van Jacoba te Focht
 (overleden 16 okt 1935)

KINDEREN UIT DIT HUWELIJK GEBOREN.

VOORNAMEN.	GEBOREN		OVERLEDEN	
	TE	DEN	TE	DEN
1 Johannes Alefs Jozetta	Winterswijk	9 febr. 1897	Winterswijk	9 Febr. 1928
2 Gerardus Johannes Theodorus	id	13 mei 1899		
3 Wilhelmus Johannes	id	27 Febr. 1901	Winterswijk	4 oct 1903
4 Johannes Antonius	id	29 Oct. 1902	Winterswijk	2 juli 1925
5 Mariaje Elisabetha	id	29 mei 1905	Winterswijk	1 febr. 1932

Een bladzijde uit een trouwboekje van familie Alefs
 Zie foto blz. 8.

Op den 8 September 1905 is het huwelijk voltrokken tusschen:

Johannes Antonius Schurink
 geboren te Winterswijk den 17 Mei 1874
 zoon van Gerrit Hendrik Schurink
 en van Johanna Gezina Alefs
 (overleden 7 April.1947)

en

Grada Jacoba Bennink
 geboren te Lichtenvoorde den 8 October 1879
 dochter van Johannes Bernardus Bennink
 en van Jacoba Johanna Geverink
 (overleden 10 december 1925)

4 5

KINDEREN UIT DIT HUWELIJK GEBOREN.

VOORNAMEN.	GEBOREN		OVERLEDEN	
	TE	DEN	TE	DEN
1 Johanna Maria	Winterswijk	14 April 1907		
2 Johannes Antonius	is	8 Juni 1909	Winterswijk	29 Juli 1920
3 Maria Jacoba Hendrika	is	23 Febr. 1913	Winterswijk	28 Maart 1929
4 Gradus Johannes	is	9 April 1916		
5 Wilhelmina Theodora Antonia	is	27 April 1920		

Een bladzijde uit het trouwboekje van de familie Schurink

De gracht en de “kolken”

De gracht om Alefs en ook de in de nabijheid gelegen kolken zijn bij de toenmalige jeugd nog tot na de oorlog in gebruik geweest als schaatsbaan. Langs de kanten groeide riet, dat ooit in vlammen opging.... Het verhaal wil dat een jongeman die bij café “Slippert” wat te diep in het glaasje had gekeken en daardoor een -hem onwelkome maar terechte- hoge rekening moest betalen, hierin dé oplossing zag. Hij ging naar buiten, zogenaamd om even “wat bier weg te brengen”, stak het riet in brand en rende toen weer het café in met de kreet: “Brand, brand! Kom mee, er is brand” Inderdaad, de opzet lukte want in de consternatie die daardoor ontstond werd niet meer aan afrekenen gedacht!

De “kolken” waren ontstaan doordat de grond ter plekke nogal laag was en drassig en het grondwater dus hoog. Het water bleef in die lage gedeelten staan en zodoende was daar sprake van zgn. kolken, die dus niet erg diep waren. In het midden op een wat hoger gedeelte groeide warfhout en vlier. Dat is ongeveer het gedeelte dat nu door kwekerij Wenninkhof in gebruik is. Deze kolken of gaten noemde men “de viskeri-jje”. Dit had niets te maken met eventueel aanwezige vis, doch hier werd door de omwonenden oud, afgedankt materiaal in gegooid. Handelaren in oud ijzer en andere geïnteresseerden “visten” daar dan weer uit wat van hun gading was... vandaar de naam!

Annie Zieverink van “Alefs” vertelt, dat het water uit de put bij Alefs wel te drinken was, maar het was wel sterk ijzerhoudend. Om de witte was mooi helder te krijgen, werd die in huis gewassen en in de “waterwinkel” (waterhoek?) gespoeld. Dat was een kolk in de weide achter de Gelderesch, waar het water zo helder was, dat je de bodem kon zien. Zij weet zich ook nog te herinneren dat er omstreeks 1937 rails lagen met kipkarretjes. Daarmee werd zand aangevoerd om een deel van de kolken te dichten. Ook door de werkverschaffing werd er aan deze gaten gewerkt. Bennie Zieverink van “Goossensman” vertelt, dat na de oorlog de kolken zijn gedempt.

De burens Willem Alefs en Gerard Schurink waren muziekliefhebbers en lid van o.a. het kerkkoor en de muziekvereniging St. Jan.

Het verhaal gaat, dat op een zaterdagmiddag, toen Maria Alefs het middageten klaar had, Willem er nog niet was. Maria naar buiten en tot haar verbazing hoorde ze, dat Willem en Gerard samen op het land een Gregoriaanse mis aan het zingen waren.

Na het overlijden van Gerard Schurink -2 mei 1983- is gestopt met het vee- en varkensbedrijf op het “Essenhuys”. De oude boerderij is in 1985 afgebroken en vervangen door een nieuwe woning die wordt bewoond door Rika Schurink-Elsinghorst en haar dochter marga en Theo Jansen met hun kinderen.

DERDE BLAD. MAANDAG 6 MAART 1939.

ELECTRICITEIT UIT WINDKRACHT.

Een aardig experiment in Meddo.

Wellicht toekomst-mogelijkheden ?

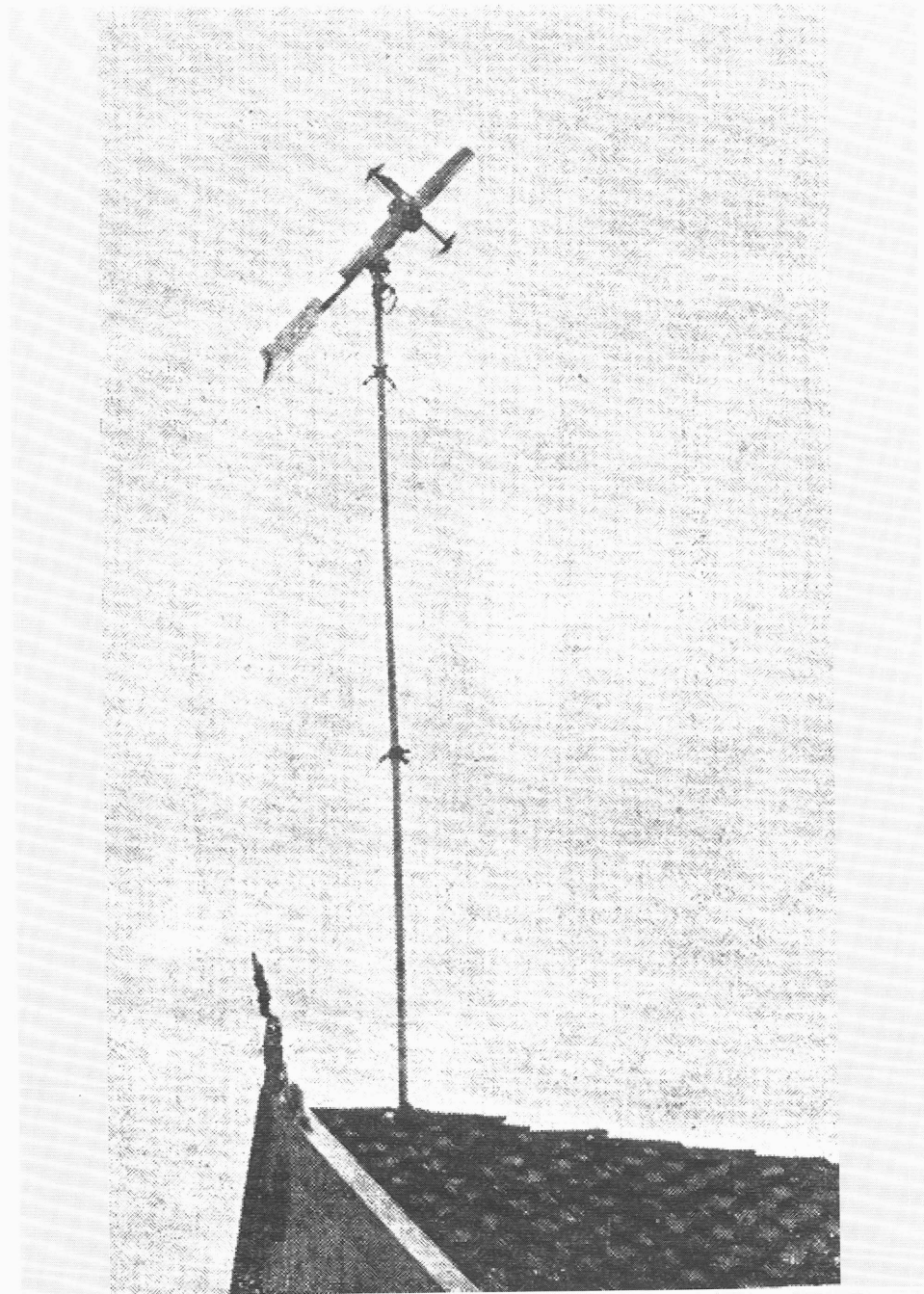
De windkracht heeft in den loop der tijden zeer velen geïnspireerd tot het nuttig gebruiken van dezen vorm van energie. Reeds vele eeuwen lang werd in ons lage landje de windkracht gebruikt tot het aandrijven van molens en tot het voortstuwen van schepen; telkens opnieuw kwamen dan ook uitvinders inet nieuwe projecten, gebaseerd op de natuurkracht, welke voor iedereen kosteloos ter beschikking staat.

Het behoeft dan ook niet te verwonderen, dat de wind ook werd gebruikt tot het opwekken van electriciteit. Slechts één bezwaar ontmoeten deze pogingen steeds: de kracht, die men gebruikt en toepast, is niet constant.

Dit heeft echter niet mogen verhinderen, dat het probleem: electriciteit uit windkracht, in de belangstelling is gebleven en dat hiermede tal van proefnemingen werden genomen. Men zocht daarbij natuurlijk naar de mogelijkheid, een element van grooter zekerheid in de windkracht te brengen.

Onderzoekingen nu wezen uit, dat op een hoogte van enkele honderden meters de windsterkte veel meer gelijkmatig is. Vandaar, dat men enkele jaren geleden in Duitschland het plan opvatte, een enormen windmolen te bouwen, welks wieken zeer hoog zouden reiken. Het plan is echter nimmer tot uitvoering gebracht; de kosten zullen waarschijnlijk te hoog zijn geweest om de exploitatie loonend te maken.

En toch ..... toch moet het mogelijk zijn, de kracht van den wind op bescheiden schaal voor dit doel aan te wenden. En dat dit mogelijk is, wordt in den Achterhoek en ook elders in ons land nog hier en daar metterdaad bewezen.

Het molentje op het dak, waarmede de electriciteit wordt opgewekt

Dezer dagen toch hebben wij een bezoek gebracht aan de boerderij van de familie Renskers in Meddo. Daar heeft één der zoons, timmerman van beroep, doch daarnaast veel liefde voor de electrotechniek aan den dag leggend, een installatie gebouwd, gebaseerd op de windkracht, waarmede hij electrischen stroom opwekt, voldoende tot verlichting van zijn werkplaats en tot het laden van accu's.

Toen wij de vrij afgelegen boerderij van de fam. Renskers naderden, zagen wij reeds van verre het molentje op het dak van de stal lustig draaien in den nijdigen wind, die over de grauwe velden joeg. En dichterbij gekomen hoorden wij ook het zoemend snorren van de wicken. Het molentje, dat den vorm van een vliegtuigschroef heeft, joeg met razende snelheid .....

Helaas was de constructeur van de installatie niet thuis, doch zijn broer heeft ons toegelaten in zijn primitieve, doch practische werkplaats, waar verschillende accu's te laden stonden.

De jonge Renskers heeft alles zelf in elkaar geknutseld en men moet dan ook niet denken, dat men er een technisch volmaakte installatie zal aantreffen, verre van dat. Het heeft alles iets zeer primitiefs, maar ..... de lamp boven de werktafel brandt en de ampèremeter bewijst, dat er stroom wordt opgewekt, voldoende om de accu's te vullen.

Naar de broer van den ontwerper ons mededeelde, wordt er in den Achterhoek reeds meer van deze windkracht-opwekking gebruik gemaakt voor electrische verlichting. In Lichtenvoorde en in Aalten o.m. zouden reeds boerderijen met soortgelijke installaties worden verlicht. De kosten der inrichting zijn uiteraard laag, al moet men natuurlijk over eenige technische kennis en handigheid beschikken.

Voor al de goede opstelling van den windmolen vereischt zorg en ook het verkrijgen van een groot toerental der wicken.

Voorts heeft men een kleine dynamo, een automatische schakelaar, wat laagspanningslampen en eenig draad noodig. Op een z.g. autoslooperij kan men waarschijnlijk reeds genoeg van zijn gading vinden. Wellicht heeft een experiment met windkracht-gebruik in ons vlakke landje, waar het bijna altijd waait, ook voor grootere doeleinden kans van slagen, hoewel wij dit voorshands niet gelooven.

In den werkplaats van den jongen Renskers. Tegen de achterwand het schakelbord en de ampèremeter. Op den voorgrond ziet men nog juist de electr. lamp, die op de installatie werkt.

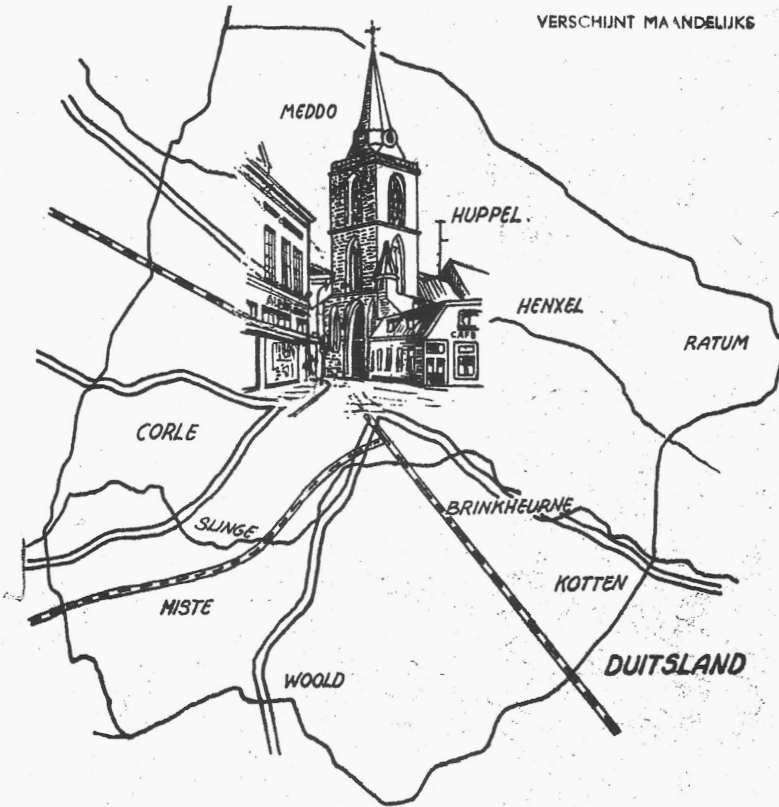

*Johan Renskers geb. 21-6-1909, overl. 25-6-1979
gehuwd met Dine Willink geb. 27-12-1919, overl. 9-5-2000
Joh. Renskers werd geboren op "Goorman" aan de Goorweg; bij hun
huwelijk op 26-4-1940 vertrok het echtpaar naar Beijershuisje (zie
Meddo dl II, blz 276). Nadat de nieuwe gemeentewoningen in Meddo
klaar waren (1961), waren zij begin 1962 een van de eerste bewoners.
Johan Renskers was timmerman van beroep en had als hobby radio en
elektra. Ouderen in Meddo hebben hier in en na de oorlog hun radio
laten repareren of de accu voor de radio laten opladen.*

Foto blz 6 is van de familie Westhof
Foto blz 8 en 10 van de familie Alefs
Foto blz 12, 13, 15 en 16 van de familie Schurink
Foto blz 26 is van de familie Renskers

VERSCHIJNT MAANDELIJKS

'T OLDE WENTERS

MEDEDELINGENBLAD
STREEKVERBETERING

WINTERSWIJK

Redactie en Administratie
Varsseveldseweg 35
DOETINCHEM

December 1964

3e JAARGANG No. 12

De werkgroep "Meddo's Verleden" zoekt al lange tijd naar de tijdschriften met het bovenstaande logo in de kleuren grijs/blauw en geel. Vanaf 1962 zijn deze gedurende 6 jaren maandelijks uitgegeven door de Streekverbetering in de gem. Winterwijk.

Onze vraag is nu: Wie heeft deze tijdschriften nog bewaard en wil ze afstaan aan onze werkgroep of dat wij ze kunnen fotokopiëren?

Eén telefoontje naar 569420 is voldoende!

Bij voorbaat hartelijk dank!

COLOFON

“Meer ovver Meddo” verschijnt 1 á 2 keer per jaar en is een uitgave van Werkgroep “Meddo’s Verleden”.

Secretariaat, redactie en administratie:

Henk Jansen

Geldereschweg 14

7104 AK Winterswijk-Meddo

e-mailadres: vecetra@globalxs.nl

telefoon: (0543) 56 96 65 (b.g.g. 0543-56 94 20)

De abonnementsprijs bedraagt:

€ 3,00 per geleverd exemplaar, te voldoen door storting op:

postbanknummer 34 86 540 t.n.v. H.J. Jansen te Winterswijk-Meddo of
bankrek.nr. 37.12.28.697 t.n.v. “Meddo’s Verleden” te Winterswijk-Meddo.

Losse nummers € 3,50 exclusief verzendkosten.

ISSN 1382 - 7995

Meddo deel I en deel II en het fotoboek zijn nog verkrijgbaar, ze kosten € 15,00 per stuk, excusief verzendkosten.

Foto’s:

Wanneer niet anders vermeld, zijn de foto’s uit het archief van “Meddo’s Verleden”.

Zetwerk en layout: Wim van Keulen, Zelhem

Druk: Wikkerink Grafisch Bedrijf, Aalten

Publicatie of overname van artikelen, geheel of gedeeltelijk, is alleen toegestaan met schriftelijke toestemming van de auteurs, dan wel van de Werkgroep “Meddo’s Verleden”.